1e Jaargang, nummer 44, 28 november 2024

REFO TIJD

Blad van het Instituut voor Calvinistische Studiën i.s.m. de Nederduits Gereformeerde Kerk (1571) - De moederkerk van Nederland sinds 1579. ‘Geen kerk zal over een andere kerk heersen, geen taakuitvoerder over de andere taakuitvoerder.’ (Kerkorde Emden, 1571)

In dit nummer : De ark van Emden, en Tocht door Getsemané

DE ARK VAN EMDEN

In 1566 was er een grote geuzenopstand tegen het Spaanse bewind in Nederland die tot de tachtigjarige oorlog zou leiden. Overal stonden hagepredikers op die bijgestaan en beschermd werden door bewapende bosgeuzen en watergeuzen. De rekkelijke, gematigde calvinisten waren veelal in het Noorden, en de precieze, rechtzinnige calvinisten veelal in het Zuiden. Geus betekent arme, en sobere, of bedelmonnik, en velen begonnen zichzelf geus te noemen en liepen rond met een bedelnap, wat overigens terugwees op Ezau die zijn aardse status had afgelegd voor de bedelkom, als opstandeling tegen het materialistische, laodiceaanse regiem. Ook onder elkaar hadden de calvinisten twisten. Het was Noord tegen Zuid. Een ieder was als Ismael vijandig tegen de ander, maar vanwege de dreigingen van de inquisitie moesten ze wel samenwerken. Zo waren er predikanten, geuzenpredikers, hagepredikers, die het volk bij elkaar riepen. Men moest onderlinge veschillen opzij leggen om de grotere vijanden te zien. Het land was immers bezet door de Spanjaarden.

In de Zuidelijke Nederlanden waren er de Nederlandse predikanten Sebastiaan Matte, Hermannus Strijker, ook wel Moded genoemd, en Petrus Dathenus, die hagenpreken hielden, en in de Noordelijke Nederlanden waren Petrus Gabriël en Jan Arents. Herman Strijcker, oftewel Moded, Petrus Dathenus en Petrus of Pieter Gabriël waren monniken. Sebastiaan Matte was hoedenmaker in Ieper, en Jan Arentsz was een mandenmaker uit Alkmaar. Vele vluchtelingen kwamen in de tijd terug naar Nederland, en voegden zich bij de geusgezinde hagepredikers. Het waren oorlogssituaties. Er werd bewapend gepredikt. Er kwamen plakkaten met doodsbedreigingen tegen de hagepredikers, maar ze gingen gewoon door. Ook de toehoorders van de hagepredikers werden bedreigd.

De opstand van 1566 werd de beeldenstorm genoemd. Men pikte de Spaanse betutteling niet meer. Overal sloot men zich aan bij het verzet. De monnik Pieter Gabriël had lang in het zuiden gewerkt, waar hij ook vandaan kwam, maar ging toen naar het Noorden om daar te prediken. Vanuit Amsterdam predikte hij in heel Holland. Amsterdam werd in die tijd Moorddam genoemd vanwege het binnennemen en steunen van Alva. Jan Arentz predikte eerst in Noord-Holland en Utrecht, maar vestigde zich toen in Kampen, waarvanuit hij ging prediken in het verdere Overijssel en Gelre (Gelderland). Toen Alva kwam moesten ze vluchten naar Duitsland. Hij kon in 1572 weer terug naar Alkmaar, omdat Alkmaar Oranjegezind was geworden.

Samen met Pieter Gabriël was Jan Arentz tijdens Alva gevlucht naar Emden, met vele Noordelijke volgelingen. Ze hadden alles moeten achterlaten en met vele duizenden vluchtelingen werden ze in het gastvrije Emden opgevangen. Het werd de ark genoemd. Men breidde Emden uit voor de vluchtelingen, maar omdat het zo vol was trokken de vluchtelingen ook verder, tot Lehr en Rodenberg, dieper in Nedersaksen. Ze waren veelal over zee gekomen, en in 1572 kwamen de geuzenschepen om de vluchtelingen weer terug te brengen. De watergeuzen zouden de vluchtelingen beschermen. Zij zouden er voor zorgen dat nu de Emdens-Rodenbergse Nederduits gereformeerde vluchtelingenkerk gebouwd zou worden in Nederland. Het zou vanaf 1579 met de Unie van Utrecht de moederkerk van Nederland zijn.

Jan Arentsz en Petrus Gabriël waren twee Nederlandse kerkhervormers die zich ook wel dienaren van de verstrooide gemeente van Amsterdam noemden. Beiden hadden ze in Amsterdam gewerkt, en hadden hart en visie voor Amsterdam. Beiden overleden zij in 1573.

In 1572 namen de watergeuzen Den Briel in Holland in, wat al snel volgde tot een doorbraak in de opstand. Vanuit de herstelde Nederduits gereformeerde kerk in Holland werd de weg gebaand tot de unie van Utrecht van 1579. Dit waren verschillende stappen tot de moederkerk. Het was de Holland-Utrecht basis waarop deze kerk werd gevestigd.

Er bleef een spanning en strijd tussen de preciezen en de rekkelijken door de eeuwen heen. De preciezen probeerden de godsdienstvrijheid in te dammen. Toen Napoleon kwam eind jaren 1700 kwam er weer godsdienstvrijheid, maar die werd in 1816 door koning Willem I weer ingeperkt bij het oprichten van de hervormde kerk. Andere richtingen dan

de koningskerk werden vervolgd. Er was daarom een reveil-beweging binnen de hervormde kerk, wat uiteindelijk leidde tot de afscheiding in 1834. Christelijke afgescheiden gemeenten begonnen te ontstaan en gereformeerde gemeenten onder het kruis. In 1869 kwam een deel hiervan samen als de christelijk gereformeerde kerk.

Vanaf 26 juni, nr. 26 van de vijfde jaargang van de Wekstem komt het voort vanuit de christelijk gereformeerde kerk. Daarvóór kwam het voort vanuit de christelijke afgescheiden gereformeerde kerk. Toch kwam het al wel vaker voor dat kerken christelijk gereformeerd werden genoemd in de jaren vóór 1969, maar zo wilden ze verder gaan. J.H. Donner (1824-1903) was al predikant van christelijk gereformeerde gemeenten vanaf 1848, eerst in Ommeren (Gld.) en vanaf 1851 in Leiden. In 1892 ging hij met het grootste deel van de CGK met Kuyper mee.

In de nieuwe Wekstem van mid-1869 schreef Donner dat de mens de taal moet leren van de zwarte bruid van Salomo, als sleutel tot het Jezus geheimenis. Er kan niet genaderd worden tot Jezus zonder de tale Kanaans te leren. Het is een kuise taal, niet zomaar overgenomen, maar we moeten erin geboren zijn, stelt Donner. Het moet onze natuur zijn, we moeten erdoor bezield zijn. Het is een gevoelige taal die niet zinnelijk is. Het is een geestelijke taal, stelt Donner.

TOCHT DOOR GETSEMANÉ

Het is van belang dieper Getsemané in te gaan. Als een mens denkt dat iets zus of zo moet, of dat je zus of zo moet geloven, dan hebben de buren daar weer hele andere ideeën over, en moet je daar de dingen heel anders doen, en de buren daarnaast hebben weer hele andere ideeën dan hen, en daar moet je het weer heel anders doen, dus dan blijf je bezig. Het is bouwen op zand. Het leven is ongenezelijk, zeiden de gereformeerde voorouders. Het gaat om het geestelijke leven, niet het aardse, en daarom moeten we dieper Getsemané in om aan het absurde, materialistische leven te ontkomen.

In Getsemané slapen zelfs de discipelen, dus daarom moet je dieper Getsemané in. Slaap niet mee met de rest. Je moet alles achterlaten om dieper in Getsemané te komen.

In 1907 ontstond de gereformeerde gemeente door het kruizen van ledeboeriaanse en kruisgezinde gemeentes. Daarnaast ontstonden ook de oud-gereformeerde gemeenten, de Boone-gemeenten. Boone werd in 1935 opgevolgd door de predikant Blaak. Ze wilden bij de oer-gereformeerde gemeente blijven. Boone wilde in de lijn blijven van Ledeboer, Bakker en van Dijke, en was op zijn hoede met moderniseringen. Hij wilde vasthouden aan de oudere psalmberijming van Datheen, en aan oudere klederdracht van de predikanten. Hij hield zich vast aan de tekst uit Openbaring 22:6 : ‘Zie, dat gij het niet doet,’ en van Spreuken 24:21 over de vreze des Heeren en het niet vermengen met hen die naar verandering staan. Kersten vond zijn gedrag tegenstrijdig, omdat Boone onverplicht in de kruisgemeenten hen de nieuwe berijming zou hebben laten zingen. Het was duidelijk dat Boone innerlijke strijd had. Hij noemde dat hij allereerst was meegegaan vanuit vreze en kortzichtigheid, maar daar later van terugkwam. Hij zei dat echter de Heere hem had tegengehouden, ook met het woord van Spreuken 6:2 : ‘Mijn zoon, gij zijt verstrikt.’ Ook noemde hij Zefanja 3:18 : ‘De bedroefden, om der bijeenkomst wil, zal Ik verzamelen, zij zijn uit u; de schimping is een last op haar.’ Hij noemde dat God’s kerk ontbloot was en aan de zonde buiten lag, en dat daarom Ledeboer, Bakker en van Dijke van belang waren. Hier hadden zij banden en gevangenis voor geleden, stelde Boone, en op die grondslag wilde hij blijven staan. Hij stelde dat hij een gevecht met de tijdgeest had gehad en dat de Heere tot hem had gesproken. Hij wilde dieper Getsemané in. Hij wilde terug. De oerkerk mocht niet losgelaten worden. Maar wat hield het in ? Dat was de grote vraag. Wat was de strekking van deze woorden, van deze beweging ? Hij wilde zich afzijdig houden, in de wildernis blijven, zoals Ledeboer. Hij noemde zichzelf als een Job die van zijn vrienden geen antwoord kreeg, maar wel door hen verdoemd werd. Hij vergeleek zichzelf met Uria die door David dronken werd gevoerd om hem naar huis te krijgen, maar omdat dat niet lukte beging David doodslag. Boone stelde dat het hen niet was gelukt hem dronken te voeren.

Boone wees op de ledeboeriaanse predikant Beversluis, die samen met Kersten de gereformeerde gemeente had opgericht in 1907, en die gezegd zou hebben dat de nieuwe psalmen hoerekinderen waren. Hij waarschuwde tegen de geest van Asdod die aan het binnensluipen was. Hij stelde dat ze nu een vreemde vrouw volgden die bastaardkinderen voortbracht en zo de blinde wereld liet juichen, terwijl de tedere vromen weenden.

Waar het op neerkwam was dat Boone wilde vast blijven houden aan de kerk vóór 1816, aan de nederduits gereformeerde oerkerk dus. Boone predikte over de verlorenheid van de wereld en de ijdelheid van de jeugd en de jongheid, waarvan men moest vlieden. Men moest vlieden van de begeerlijkheden van de jongheden en streven naar het smalle pad.

We moeten tot de conclusie komen dat de verkiezing ligt in de bevindelijkheid. Het vlees, de leugen, de zonde, is doemwaardig en helwaardig. Natuurlijk. Dat is immers de tegenstelling van het leven die wij in ons dragen. Daar moet

een ieder doorheen. Hierin moeten we niet vervlakken, maar verdiepen. Dat is wat de bevindelijkheid is waarin de verkiezing ligt. Deze verkiezing is voor de arme en ellendige die voor het Woord des Heeren beeft, maar ook voor de moeilijk opvoedbare, de door de wereld, en door de kerk, verstotene, want God is op zoek naar het verlorene. De eersten zullen de laatsten zijn. Laten we dit niet gebruiken om de zonde goed te praten, want de zonde moet gekruisigd worden. Er liggen dus vele gevaren op het pad. We moeten leren leven van het allerminste. Daarin zit het leven. Ook dit zullen we aan God moeten opofferen, niet ons leven willen behouden, maar ons verliezen in het geestelijke en bevindelijke. Zo is er een weg. We mogen niet terugkeren tot de vleespotten. We moeten Mozes blijven volgen, en Mozes leidt door dor en onvruchtbaar land, waar de mens hongerig en dorstig is, maar men mag niet tegen Mozes klagen. Klaag over de zonde. De oordelen des Heeren zijn u genoeg. De oordelen des Heeren zijn goed en waarachtig.

Die taal kennen de mensen van de wereld en de moderne kerken niet meer. Het is waar Paulus ons al voor waarschuwde in de tweede brief aan Timotheus, dat kinderen hun ouders, de ouderen, ongehoorzaam zouden zijn, tuchteloos zouden zijn, koud en harteloos, gewetensloos. We zien het overal om ons heen. Ze willen vrijheid ten koste van de geestelijke inzettingen die door de voorvaderen waren gegeven, zodat ze hun zonden en begeerten vol lust kunnen nalopen, als hoerenkinderen. Ze zijn teruggekeerd tot de vleespotten. Ergens in de wildernis keerden zij om. Terug naar de stad, terug naar de schijnveiligheid en de schijnrust. Terug naar een zelfgenoegzaam leven. Overwaardig en overbelangrijk achten ze zichzelf, als afgoden. Ja, Paulus noemde nog wat meer woorden. Hij noemde ze verraders, wreedaarden, met meer liefde voor genot dan God. Hij noemt ze roekelozen en opgeblazenen.

De oud-gereformeerden waren bang voor de gevestigde kerken van Kersten. Ze wilden bij de noodkerken blijven, bij de vluchtelingenkerken, de wilderniskerken. Ze wilden bij de vreze des Heeren blijven, dieper Getsemané in. Ze waren bang voor machtspelletjes, politieke uitbuiterij. Ze wilden eenvoudig blijven en sober, vasthoudende aan de boodschappen en waarschuwingen van de voorvaderen. Ze wilden terug naar de oergereformeerde kerk van vóór 1816, voordat alles mis ging.

We zullen opgaan tot het ragnarok. IJs zal er komen, en ijs moet er komen, dieper de wildernis in, dieper de ramadan, de vastentocht, het pad van Mozes, het pad van Jeremia, dieper het Getsemané in. We moeten alles achterlaten. Niet velen zullen door de enge poort gaan omdat ze nog aan van alles vasthouden. Ze willen niet loslaten, en ze willen het volk ook niet laten gaan. Daarom moet ragnarok wel komen. Daarom moet er op de bazuinen geblazen worden, maar het roepen is al veelal voorbij. Vaak moet je gewoon het stof van je voeten afvegen en verder trekken. Johannes de Doper werd tot een Ismael, en trok dieper de wildernis in, om het volk achter te laten. Ergens houdt het roepen op. En dan is er het Ragnarok. Dan is er niets dan ijs. Dan zijn de plagen gekomen. Het oordeel des Heeren. Dan is er niets meer. Het was al niets, maar dan is er helemaal niets meer.

Johannes de Doper moest alles opgeven om zijn tocht door de onderwereld te maken, door Getsemané. Er was niets dan ijs. Hierin moest hij wedergeboren worden. Het was schijnbaar nodig om het vlees te kunnen doden. Het zwijn van de zonde wordt alleen door de kou verdoofd.

Ik had een droom waarin beren de vromen aanvielen. Het waren geesten van hebzucht die het volk niet wilden laten gaan. Het zijn laodiceaanse communistische systemen die alles gelijk willen houden, onderworpen aan hun elite-bazen. Het is in principe een heel hiërarchisch laodiceaans systeem. Er is altijd baas boven baas, ook in het communisme.

En ik zag blonde koninginnen als modellen van het superras op tronen zitten, hoge tronen, en hun haar had de kleur van skeletten, en zij waren zelf ook soms als skeletten. Zij waren met de sneltrein van Getsemané tot Golgotha gegaan, de dieptes van Getsemané overgeslagen in hun roekeloosheid en religieuze snelheidszucht. Ze hadden hun snelle Jezus-smeerseltjes, en gingen zo door het lichtelijk aanraken van Golgotha met de sneltrein tot de olijfberg. Zij waren Getsemané-haters. Vanaf de olijfberg gingen zij als roofvogels tot Golgotha om zich tegoed te doen aan het bloed van de martelaren.

En vanwege deze oktoberianen is de centrale boodschap de verdoemelijkheid van het vlees, zoals in de leer van Calvijn. Op dat spoor gingen de oud-gereformeerden verder, en later ook Steenblok. De ggin was het kind van de oud-gereformeerde beweging. Zij moest haar weg terug zien te vinden tot de inzettingen van de voorvaderen. Het was een weg dieper de wildernis in, dieper Getsemané in, dieper dan de cgk, dieper dan de gg.

Ik kom van diep, zoals de Nederduits gereformeerde kerk van diep komt. Ik moest al die valse Jezussen bevechten die ze in de stad hadden gemaakt, vreemdsoortige, eigenaardige, moderne afgoden, zeer goddeloos en laodiceaans. Ze hadden legers van lauwe, reli-communistische oktoberianen, die als beren de vromen aanvielen. Ze gaan niets uit de weg. De oktober moorden werd het genoemd.
